

**„KOŚCIÓŁ, KTÓRY GROMADZI SIĘ W DOMU”
SPRAWOZDANIE Z KONFERENCJI NAUKOWEJ
ZORGANIZOWANEJ PRZEZ INSTYTUT NAUK O RODZINIE KUL
Lublin, 2-3 grudnia 2008 roku**

Kościół jest ściśle powiązany z rodziną, w której rodzą się i wychowują nowi członkowie tej wspólnoty. W rodzinie odbywa się pierwsza katecheza, bowiem rodzice są pierwszymi nauczycielami wiary. Już te fakty wskazują na znaczenie i odpowiedzialność rodziny w ramach wspólnoty Kościoła.

Termin „Kościół domowy” w odniesieniu do rodziny wymaga pogłębienia, aby lepiej rozumieć go zarówno w perspektywie eklezjalności rodziny, jak i w odniesieniu do codziennego budowania wspólnoty rodzinnej. Realizacji tego zadania zostało poświęcone sympozjum pt.: „Kościół, który gromadzi się w domu”, zorganizowane przez Katedrę Teologii Rodziny Instytutu Nauk o Rodzinie KUL w dniach 2-3 grudnia 2008 roku w auli Kolegium Jana Pawła II.

We wprowadzeniu do konferencji prodiakan Wydziału Teologii dr hab. Sławomir Ledwoń OFM (prof. KUL) wskazywał na to, iż Kościół, będąc zakorzeniony w osobie, równocześnie jest zakorzeniony w rodzinie, zaś rodzina – podobnie jak Kościół – jest świętym zwołaniem ludu przez Boga, który obecny jest pośród jej członków.

Konferencja naukowa składała się z czterech sesji. Dwie pierwsze, zatytułowane „Kościół domowy?” i „Rodzina jako wspólnota zbawienia”, miały na celu przybliżyć teologiczne rozumienia terminu „Kościół domowy”. Jako pierwszy głos zabrał ks. prof. dr hab. Stanisław Longosz, który mówił o genezie pojęcia „Kościół domowy”. Ksiądz Profesor przypomniał, iż to od Jana Chryzostoma przyjęło się używać terminu „Kościół domowy” w odniesieniu do rodziny, oraz ukazał, jak rozumiano w początkach chrześcijaństwa to pojęcie, opisał elementy mające znaczenie dla podobieństwa rodziny do Kościoła oraz zadania, jakie wpływały z rozumienia rodziny w perspektywie wspólnoty Kościoła. Między innymi wskazał na to, iż dla pierwszych chrześcijan termin ten uzasadniał władzę ojca w rodzinie, pełniącego w niej rolę biskupa, przełożonego, oraz to, że rodzina będąca Kościołem domowym miała za zadanie być wzorem apostołstwa i tworzyć wewnątrz siebie taką atmosferę, jaka jest w zgromadzeniu Kościoła. Ks. Longosz zwrócił też uwagę na rozwój znaczenia tego terminu w odniesieniu do rodziny w Kościele posoborowym i przypomniał, iż Sobór Watykański II użył go w swoich dokumentach dwukrotnie, zaś Jan Paweł II w swoim nauczaniu aż 300 razy.

Problematykę rodziny jako domu i szkoły komunii poruszyła dr Monika Waluś. Wskazała ona, iż komunია w rodzinie – podobnie jak komunია w Kościele – ma za wzór relację wewnątrz Trójcy Świętej, co związane jest z tym, że rodzina ma być obrazem jedności Ojca i Syna w Duchu Świętym. Tak rozumiana jedność rodziny wymaga nieodwołalności, co stanowi o bezpieczeństwie rodziny. Komunია taka jest jednak niemożliwa, jak zwróciła uwagę dr Waluś, bez darów Ducha Świętego.

Według tej autorki gwarantem i osobą odpowiedzialną za to, aby rodzina była szkołą i domem komunii, jest mężczyzna, ojciec rodziny.

Kolejnym punktem tej sesji była dyskusja panelowa pt. „Problem eklezjalności rodziny i jej uwarunkowania”. W dyskusji wzięli udział: dr hab. Leonard Górka SVD (prof. KUL), ks. dr hab. Stanisław Longosz (prof. KUL), dr Monika Waluś oraz dr Michał Wyrostkiewicz, moderatorem dyskusji był ks. dr hab. Andrzej Czaja (prof. KUL). Ks. prof. Czaja we wprowadzeniu zaznaczył, iż rodzina nie jest ze swej natury Kościołem, ale może się nim stać, jeśli będzie realizowała potrójną misję Kościoła. Niemniej jednak – jak zauważył Ksiądz Profesor – rodzina nie stanowi pełnej realizacji wspólnoty Kościoła, gdyż nie urzeczywistnia jego struktury, jest raczej ikoną Kościoła, która dzięki sakramentowi małżeństwa jest wspólnotą zbawczą. Określenie Soborowe zaś, że rodzina jest „niejako Kościołem domowym” (por. KK 11), należy rozumieć bardziej jako wezwanie, aby realizowała zadania przynależne do niej, stając się w ten sposób „Kościołem domowym”. Dr Michał Wyrostkiewicz określił elementy wynikające z natury rodziny, warunkujące jej eklezjalność, m.in. sakramentalność, wspólnotowość, życie Ewangelią, miłość. Dr hab. Leonard Górka SVD wskazywał na problemy małżeństw różnowyznaniowych w perspektywie rozumienia rodziny jako Kościoła domowego. Następnie w toku dyskusji pogłębiono kwestię rodziny jako wspólnoty eklezjalnej; w sposób szczególny dyskutowano o roli mężczyzny i kobiety w trosce o rozwój komunii wewnątrzrodzinnej. Zauważono, iż zmieniająca się sytuacja społeczna i gospodarcza powodują reorganizację w zadaniach mężczyzny i kobiety, co wpływa na funkcjonujące modele rodziny i interpretowanie poszczególnych zadań w ramach realizacji rodziny jako Kościoła domowego.

W sesji „Rodzina jako wspólnota zabawienia” ks. dr Antoni Nadbrzeźny mówił o rodzinie jako wspólnotcie wiary i łaski, ukazywał wiarę jako pryzmat, przez który można odkryć naturę rodziny, zaś małżeństwo jako spełnianie i manifestacja wiary. Wiara według niego pozwala małżonkom i rodzinie spotkać się z osobowym Bogiem, co z kolei jest źródłem łaski dla wspólnoty małżeńskiej i rodzinnej. Ks. dr Mirosław Brzeziński przedstawiał rodzinę jako wspólnotę ewangelizacji i służby. Omówił warunki skuteczności ewangelizacji, zwracając szczególną uwagę na modlitwę, z której rodzina powinna czerpać siły do głoszenia Słowa Bożego. Skuteczność ewangelizacji zależna jest też, według niego, od tego, w jakim stopniu rodzina żyje ewangelią.

Ostatnim punktem tego dnia, będącym podsumowaniem, było forum świadectw „O doświadczeniu zbawienia w rodzinie”. Wzięły w nim udział małżeństwa, które dzieliły się swoim przeżywaniem i doświadczeniem łaski i przebaczenia w rodzinie.

Drugi dzień konferencji miał na celu ukazanie Kościoła domowego w perspektywie jego codziennego funkcjonowania, dlatego też zaplanowano sesje zatytułowane „Hierarchiczność we wspólnotcie rodzinnej” i „Codziennność Kościoła Domowego”. Sesja dotycząca hierarchiczności w rodzinie rozpoczęła się od wykładu dr Ewy Zajac, która mówiła o tym, jak powinno się odczytywać biblijne przekazy dotyczące rozumienia hierarchii w rodzinie. Zwróciła też uwagę, iż w perspektywie Pisma Świętego nie można mówić o sztywnym podziale zadań w rodzinie, natomiast Biblia, mówiąc o małżeństwie i rodzinie, koncentruje się przede wszystkim na relacjach osobowych, które powinny cechować rodzinę. Z kolei pewne określenia obrazujące

rodzinę hierarchiczną są figurami, które pozwalały natchnionym autorom przekazać prawdy objawione. Dr Małgorzata Wyżlic przedstawiła rozwój myśli w historii Kościoła na temat hierarchiczności w rodzinie oraz ukazała, jak na przestrzeni wieków rozumiano biblijne przekazy dotyczące rodziny i – w związku z tym – jakie zalecenia względem władzy i podziału zadań w rodzinie obowiązywały w duszpasterstwie.

W ostatniej sesji ks. dr Paweł Landwójtowicz omówił relacje w rodzinie. Wskazał, że relacja stająca się miłością, jest znakiem obecności Boga w rodzinie. Ponadto podkreślił znaczenie przygotowania do wchodzenia w relacje; takie przygotowanie, będące wychowaniem do miłości, do dojrzałości, ma znaczenie profilaktyczne. Z kolei dla budowania relacji w samej rodzinie ważny jest aspekt poznawczy, emocjonalny, cielesny i religijny. Na koniec swojego wystąpienia ks. Landwójtowicz mówił o działaniach wspierających odnowienie zerwanych relacji w rodzinie na przykładzie terapii systemowej rodzin. Następny referat pt. „Funkcje i role w Kościele domowym” wygłosiła dr Alicja Kalus. W swoim wystąpieniu ukazała, jakie role przynależne są poszczególnym członkom rodziny, zaznaczając, iż rola jest czymś niezbywalnym. Oznacza to, że w rodzinie role są zależne od płci i małżonkowie nie mogą się nimi wymienić. Natomiast z roli wynikają funkcje i zadania, które w zależności od sytuacji małżonków, rodziców mogą podlegać ustaleniom wewnątrzrodzinnym.

Konferencja naukowa zakończyła się dyskusją podsumowującą dwa dni obrad, w której wzięli udział: ks. dr Mirosław Brzeziński, dr Alicja Kalus, ks. dr Paweł Landwójtowicz i ks. dr Antoni Nadbrzeźny; całość moderowała dr Małgorzata Wyżlic. W czasie dyskusji poruszono problem podziału zadań i funkcji w rodzinie, związany ze zmianami społecznymi oraz większym zaangażowaniem kobiet w pracę zawodową, a także pomocy rodzinom, które przeżywają kryzysy i doświadczają rozbicia jedności.

Konferencję podsumował ks. prof. Czaja, dziękując za udział w obradach zarówno prelegentom, jak i obecnym na sali uczestnikom.

*Małgorzata Wyżlic
Katedra Teologii Rodziny
Instytutu Nauk o Rodzinie KUL*